

Aan de Koningin

Onderdeel	Directie Wetgeving
Contactpersoon	Mw. mr. I.M. Abels
Registratienummer	5495375/07/6
Datum	17 juli 2007
Onderwerp	Nader rapport inzake het voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering tot verbetering van de regeling van de positie van de deskundige in het strafproces (Wet deskundige in strafzaken)

Blijkens mededeling van de Directeur van uw Kabinet van 22 november 2006, 06.004235, machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies betreffende het bovenvermelde voorstel van wet rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Het advies van de Raad van State, gedateerd 12 januari 2007, doe ik u hierbij toekomen.

Met genoegen heb ik ervan kennis genomen dat de Raad de strekking van het wetsvoorstel onderschrijft. De Raad merkt op dat het wetsvoorstel echter op een aantal punten aanpassing behoeft. Op deze punten ga ik in het navolgende graag in.

1. Maatstaf voor afwijzing verzoeken van de verdediging

De Raad wijst erop dat in de artikelen 150 en 227 geen maatstaf is opgenomen voor de toetsing van verzoeken van de verdediging tot het doen van deskundigenonderzoek. Bij het opstellen van de artikelen is ervan uitgegaan dat de officier van justitie en de rechter-commissaris een dergelijk verzoek toetst aan het belang van het onderzoek. Indien zodanig belang ontbreekt of door de verdediging onvoldoende aannemelijk is gemaakt kan het worden afgewezen.

Voor de introductie van het noodzakelijkheids- of verdedigingsbelang bij het oproepen van getuigen en deskundigen zoals gesuggereerd door de Raad, zie ik geen aanleiding. De toepassing van deze criteria met betrekking tot de wenselijkheid van de oproeping van bepaalde getuigen en deskundigen op de terechtzitting vindt plaats in een andere fase van het strafproces, waarin reeds duidelijkheid bestaat over de inhoud van het tenlastegelegde feit en de achtergrond van reeds verzamelde gegevens tegen welke de vragen van artikel 348 en 350 moeten worden beantwoord. In het kader van het vooronderzoek is de vervolgingsbeslissing nog niet genomen en zijn er vaak meer richtingen van het onderzoek te exploreren. Voldoende is in deze fase dat de verdediging aannemelijk maakt dat het gevraagde deskundigenonderzoek aan het opsporingsonderzoek kan bijdragen en in het belang daarvan is. Aan beide bepalingen is het belang van het onderzoek uitdrukkelijk toegevoegd.

2. Het horen van deskundigen ter terechtzitting

De Raad vraagt zich af of een deskundige die rechtstreeks op de zitting wordt gehoord zonder dat hij daaraan voorafgaand een rapport heeft uitgebracht aan dezelfde kwalificaties moet voldoen als die bij algemene maatregel van bestuur zullen worden geformuleerd. De Raad verbindt daaraan de

conclusie dat dit de mogelijkheid van de verdediging om eigen deskundigen ter zitting te laten horen kan beperken.

Het wetsvoorstel beoogt erin te voorzien dat deskundigen die aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen in een landelijk register worden opgenomen. Dit vergemakkelijkt vooral in het vooronderzoek de keuze van de officier van justitie, de rechter-commissaris en de verdediging bij het benoemen of voordragen van een gekwalificeerde deskundige. Indien het gaat om een specifieke deskundigheid waarvoor hetzij (nog) geen afzonderlijke eisen zijn vastgesteld dan wel om een deskundige die niet in het register is opgenomen, moet de rechtbank op grond van artikel 51k, vierde lid, motiveren waarom de deskundige als deskundige wordt aangemerkt. In dit opzicht komt de verdediging geenszins in een moeilijker positie te verkeren dan de officier van justitie. Het is aan beide procesdeelnemers om gegevens aan te dragen op grond waarvan de gevraagde deskundige als zodanig kan worden aangemerkt. Die gegevens kunnen door de procesdeelnemers worden verkregen door expliciet te vragen naar de kennis en ervaring van de als deskundige beoogde persoon. Op deze wijze is voorzien in de door de Raad verlangde duidelijkheid.

3. Het register van vaste gerechtelijke deskundigen

a en d. De Raad wijst erop dat de memorie van toelichting ingaat op een landelijk deskundigenregister, terwijl dat in het wetsvoorstel niet uitdrukkelijk wordt genoemd. Voorts mist de Raad bepalingen over de verantwoordelijke voor het register en over het beheer daarvan. Deze opmerkingen zijn terecht en het wetsvoorstel is overeenkomstig de suggesties van de Raad aangevuld in artikel 51k, eerste lid. De voorbereiding van de algemene maatregel van bestuur is inmiddels aangevangen; daarbij zal gebruik worden gemaakt van de reeds bestaande inspanningen en initiatieven van de verschillende deskundigen, de gebruikers en opdrachtgevers ter verbetering van de kwaliteit van deskundigenrapportage en deskundigen. Het overleg tussen bepaalde groepen van deskundigen en de zittende magistratuur verkeert op onderdelen reeds in een ver gevorderd stadium en vormt de basis voor een nadere uitwerking onder auspiciën van mijn ministerie, waarbij de bestaande resultaten zo veel mogelijk worden samengebracht en gecombineerd. In dit kader zal tevens aandacht worden besteed aan de overgang van de bestaande situatie onder de huidige wetgeving, waarbij de ressorten lijsten bijhouden van vaste gerechtelijke deskundigen naar de oprichting van een landelijk register en de toegang daartoe. Waar nodig zullen in de algemene maatregel van bestuur nog desbetreffende nadere bepalingen worden opgenomen.

b en c. Aan de suggestie van de Raad om de wettelijke minimumduur van een verwijdering uit het register te schrappen, is gevolg gegeven. Datzelfde geldt voor het voorstel om de termijn voor de verlenging van de aanwijzing als vaste gerechtelijke deskundige te bepalen. De delegatiebepaling van artikel 51k, tweede lid, is overeenkomstig de suggestie van de Raad geschrapt.

4. De verplichte medewerking van de deskundige

De Raad vraagt aandacht voor het verschil in de positie van de deskundige die door de officier van justitie respectievelijk door de rechter-commissaris of de rechtbank wordt benoemd. In het laatste geval bestaat een verplichting tot medewerking van de deskundige en bij benoeming door de officier

van justitie niet.

In de memorie van toelichting is dit verschil reeds genuanceerd, omdat de keuze van de officier van justitie bij de benoeming van een deskundige beperkt blijft tot de kring van de vaste gerechtelijke deskundigen. Hij mag er daarbij van uit gaan dat degenen die als vaste deskundige zijn beëdigd, zich daarbij tevens bereid verklaren opdrachten tot het uitbrengen van deskundigenrapportage uit te voeren. Deze situatie bestaat nu reeds volgend geldend recht. Het wetsvoorstel brengt daarin geen wijziging.

De verplichting tot medewerking voor een deskundige na benoeming door een rechter is ingegeven door de notie dat het burgers niet vrijstaat om een rechterlijk bevel te negeren. Een bevel van de officier van justitie om de rechten en vrijheden van een burger (in het bijzonder de contractsvrijheid) te beperken, moet gebaseerd zijn op een bevoegdheid. Het construeren van een dergelijke bevoegdheid acht ik vooralsnog niet wenselijk, omdat zij niet past in de systematiek van het Wetboek van Strafvordering. Ik merk op dat getuigen in het vooronderzoek evenmin tot medewerking kunnen worden verplicht door de politie of het openbaar ministerie. Alleen de rechter-commissaris heeft de bevoegdheid getuigen te dwingen te verschijnen en eventueel met behulp van een bevel tot gijzeling een verklaring af te dwingen. Een officier van justitie die stuit op een weigering van een deskundige een opdracht uit te voeren, kan zich tot de rechter-commissaris of de rechtbank wenden om een rechterlijk bevel te verkrijgen. Zoals in antwoord op een daartoe strekkende opmerking in het advies van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak in de memorie van toelichting is vermeld, gaat het bij de aanstelling van een deskundige door de officier van justitie zowel om een eenzijdige publiekrechtelijke rechtshandeling als om een civielrechtelijke overeenkomst. Een aantal voorwaarden is publiekrechtelijk bepaald, waaronder de verplichting tot medewerking, maar andere voorwaarden zullen op het specifieke geval moeten worden toegesneden, zoals de inhoud, de omvang van de opdracht en de termijn waarbinnen deze moet of kan worden vervuld. De deskundige kan op deze punten zelf veel inbrengen; om die reden is in het wetsvoorstel benadrukt dat de deskundige zich steeds tot zijn opdrachtgever kan wenden ter verduidelijking van zijn opdracht. Ook de verdediging heeft belang bij een goede omlijning en mogelijke aanvulling van de verleende opdracht.

5. Overgangsrecht

De Raad meent dat overgangsrecht gewenst is voor de gevallen waarin volgens geldend recht aan de verdediging meer rechten toekomen dan voorzien in het wetsvoorstel. De Raad wijst op de bepaling van artikel 233, waarin aan de verdachte aan wie kennis wordt gegeven van de uitslag van het onderzoek, een recht op een tegenonderzoek door een door hem aangewezen deskundige, wiens kosten door de staat worden vergoed, wordt toegekend. Het wetsvoorstel voorziet in artikel 231 in de mogelijkheid voor de verdediging om naar aanleiding van het uitgebrachte rapport van de deskundige dat hem in kopie wordt toegezonden, nader onderzoek (waaronder begrepen een tegenonderzoek) te vragen. Dit verzoek behoeft evenwel instemming van de rechter-commissaris. De vraag van de Raad geeft mij aanleiding om het recht op tegenonderzoek conform de bestaande regeling te handhaven en toe te voegen aan artikel 230.

Het betoog over het ontbreken van de noodzaak van overgangsrecht blijft gelet op deze aanvulling, waardoor voor de verdediging ten opzichte van het geldend recht geen nadeliger positie ontstaat, hetzelfde.

6. Overige onderwerpen

a. De Raad merkt op dat in artikel 51m, tweede lid, is voorgesteld om de eed van de deskundige aan te vullen met een verklaring dat hij naar waarheid zal verklaren en dat dit betrekking heeft op de juistheid van de door hem gedane waarnemingen, terwijl de inhoud van de verklaring van de deskundige in artikel 343 niet is aangepast. De Raad beveelt nadere afstemming aan. De opmerking van de Raad is in zoverre terecht dat er inderdaad sprake is van een verschil. Het wetsvoorstel brengt verandering in de huidige situatie omdat reeds bij het verstrekken van de opdracht tot onderzoek en het uitbrengen van het rapport in het vooronderzoek wordt gestipuleerd dat de deskundige naar waarheid zal verklaren respectievelijk naar waarheid heeft gerapporteerd. Voor de verklaring op de terechtzitting is toereikend dat bij het afleggen van de eed wordt herhaald dat de deskundige naar waarheid moet verklaren. Voor de deskundige die voor het eerst op de terechtzitting is opgeroepen, is toereikend dat hij aldaar verklaart naar waarheid te verklaren. Het element dat door de Raad wordt gemist is reeds begrepen in het verlenen van de opdracht tot onderzoek (artikel 51i, derde lid) en het uitbrengen van het rapport (artikel 51l, derde lid); In de aard van dat onderzoek en de verklaring daarover, die op grond van artikel 343 als bewijsmiddel kan worden gebruikt, is met dit wetsvoorstel -anders dan explicitering van het bestaande- geen wezenlijke verandering beoogd. Artikel 343 bepaalt dat de deskundigenverklaring betrekking heeft op het gevoel van de deskundige over hetgeen zijn wetenschap hem leert omtrent datgene wat aan zijn oordeel is onderworpen. Dit betekent niet dat het hier een louter subjectief niet nader te verantwoorden oordeel betreft, maar ook op grond van dit artikel mag van de deskundige worden verlangd dat zijn oordeel is gebaseerd op correcte bij gelegenheid van zijn onderzoek gedane waarnemingen. Op basis van deze omschrijving is de deskundige niet alleen verantwoordelijk voor zijn oordeel, maar ook voor de feiten en omstandigheden waarop hij zijn oordeel baseert. De aanvulling in artikel 51m, tweede lid, strekt voornamelijk tot explicitering van deze stand van zaken. Anders dan de Raad zie ik op grond van het voorgaande geen noodzaak voor aanpassing van artikel 343.

b. In de toelichting is telkens nader gemotiveerd, waarom voor een bepaalde wijze van delegatie of mogelijkheid van subdelegatie is gekozen.

7. Redactionele opmerkingen

Aan de redactionele opmerkingen van de Raad is zoveel mogelijk gevolg gegeven.

Drie opmerkingen zijn niet overgenomen:

- De Raad adviseert onderdeel B te laten vervallen, omdat de aanvankelijk gekozen volgorde de bevoegdheden van de officier van justitie: aanwijzing van een deskundige (artikel 150 tot en met 150b), schouw (artikel 151) bevel tot het uitvoeren van DNA-onderzoek (151a tot en met 151d) minder inzichtelijk zou zijn (sandwichvolgorde). De door de Raad gesuggereerde volgorde (het schrappen van artikel 151) brengt evenwel twee verschillende soorten bevoegdheid samen in de

artikelen 150 tot met 150c, terwijl artikel 151 onbenut blijft. De samenhang tussen de aanwijzing van een "algemene" deskundige en het bevel tot het uitvoeren van DNA-onderzoek is bovendien niet zo sterk dat zij in het wetboek pal achter elkaar moeten blijven staan.

- Het opnemen van de inhoud van het huidige artikel 228, eerste lid, in het nieuwe artikel 228, is niet overgenomen, omdat het in het voorgestelde artikel 232, tweede lid, aan de rechter-commissaris wordt overgelaten of hij noodzaak ziet tot afzonderlijke beëdiging van de deskundige.

- Het opnemen van een nieuwe bepaling ter aanpassing van artikel 77, derde lid, is achterwege gebleven omdat de huidige verwijzing toereikend is en ook de gewijzigde bepalingen omvat.

Ik moge U hierbij verzoeken het gewijzigde voorstel van wet en de gewijzigde memorie van toelichting aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te zenden.

De Minister van Justitie,